

Оцінка впливу депозитної ресурсної бази на обсяг кредитних операцій банку

УДК 336.717.3

Шевченко Ю. Ю.
Магістр 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті було визначено економічну сутність депозитної політики як складової формування ресурсної бази банків в сучасних умовах. Проаналізовано сучасний стан вітчизняного депозитного ринку, досліджено вплив депозитної ресурсної бази на кредитні операції банку на основі економіко-математичної регресійної моделі.

Ключові слова: банк, депозит, банківські ресурси, депозитна політика, кредитні операції.

Аннотация. В статье была определена экономическая сущность депозитной политики как составляющей формирования ресурсной базы банков в современных условиях. Проанализировано современное состояние депозитного рынка, исследовано влияние депозитной ресурсной базы на кредитные операции банка на основе экономико-математической регрессионной модели.

Ключевые слова: банк, депозит, банковские ресурсы, депозитная политика, кредитные операции.

Annotation. In the article the essence of the economic policies of the deposit has been defined as part of the resource base of banks in modern conditions. It was analyzed the current state of the deposit market and studied the effect of deposit funding base on the bank's credit operations on the basis of economic and mathematical regression model.

Keywords: bank deposit, bank resources, deposit policy, credit transactions.

Проблема управління банківським ресурсним потенціалом та оптимізація співвідношення різних джерел фінансових ресурсів вітчизняних банківських установ стає особливо актуальною в умовах

світової фінансової кризи та дефіциту кредитних ресурсів, оскільки вона взаємозалежна із здатністю банків використовувати свої можливості щодо відповідного перерозподілу вільних коштів між різними суб'єктами фінансового ринку.

Економічній сутності депозитної політики, її формуванню і напрямам вдосконалення приділяється увага з боку вітчизняних науковців. Галіцейська Ю. М. [1, с.124] акцентує увагу на завданнях депозитної політики, визначає фактори, які мають бути враховані під час її формування та здійснення. М. П. Могільницька [2, с. 63], С. І. Співак [3] пропонують застосовувати певні рекомендації з метою збільшення депозитних ресурсів банків, також слід зазначити роботи В. Д. Лагутіна [4, с. 199], А. М. Мороза [5, с. 476], які досліджували процес управління та контролю за депозитними операціями банку. Проте істотне підвищення ролі депозитної політики щодо підвищення стійкості і надійності економіки країни зумовлює необхідність подальших комплексних досліджень, особливо механізму взаємозв'язку кредитних операцій з ресурсною базою банків.

Мета статті полягає у визначенні шляхів удосконалення процесу управління депозитними ресурсами банку.

В економічній літературі термін "ресурсний потенціал" банку запропоновано для дослідження авторами Л. В. Васюренко та І. М. Федосік, під яким автори розуміють сукупність усіх фінансових коштів банку, що знаходяться в безпосередньому його розпорядженні, і коштів, які можуть бути потенційно залучені банком у результаті проведення ефективної повномасштабної банківської діяльності (діяльності, яка сприяє збільшенню кола клієнтів, кількості та якості банківських послуг) або прирощені чи втрачені в разі проведення активних операцій [6, с.15].

Група дослідників під керівництвом А.О. Єпіфанова дають наступне визначення: ресурсний потенціал банку – це сукупність власних, залучених та позичкових коштів банку, що перебувають у безпосередньому його розпорядженні і використовуються на його розсуд для здійснення банківської діяльності [7, с. 89]. Проте ресурсний потенціал банку визначається, по-перше, не просто сукупністю

банківських ресурсів і можливостей їх формування, а їхньою органічною єдністю. По-друге, у визначенні поняття “ресурсний потенціал банку” зазначається також, що потенційні можливості залучення і запозичення ресурсів реалізуються внаслідок проведення ефективної банківської діяльності. Виходячи з вищезазначеного, ресурсний потенціал банку, на нашу думку, – це органічна єдність сукупності ресурсів банку, що перебувають у його розпорядженні та потенційні можливості їхнього залучення і запозичення внаслідок проведення ефективної банківської діяльності.

Головними питаннями, що стосуються управління ресурсним потенціалом банку, є формування оптимальної структури ресурсної бази банків, визначення її достатності щодо виконання активних операцій, з метою максимізації прибутку. Досліджуючи ресурсний потенціал банку, доцільно зосередитись на аналізі фінансових ресурсів, як домінуючого складового їх елемента [8, с.153].

Для виявлення взаємозв'язку між динамікою обсягів депозитів фізичних осіб та обсягом кредитів фізичних осіб побудуємо регресійну модель, для цього сформуємо вхідну базу даних, яка являє статистичні показники в період з 2007 р. до 2015 р. за обсягами депозитів та кредитів фізичних осіб (табл. 1).

Таблиця 1

Вихідні дані для знаходження зв'язку між обсягами депозитів та кредитів фізичних осіб банків України

Дата	Депозити X	Кредити У
01.12.2006	19 699	3 656
01.12.2007	19 699	3 656
01.12.2008	33 115	9 887
01.12.2009	42 502	16 130
01.12.2010	74 778	35 659
01.12.2011	108 860	82 010
01.12.2012	167 239	160 386
01.12.2013	217 860	280 490
01.12.2014	214 098	241 249
01.12.2015	275 093	209 538

Побудова кореляційного поля дала змогу визначити, що між обсягами депозитів фізичних осіб та кредитами фізичних осіб існує лінійний кореляційний зв'язок (рис. 1).

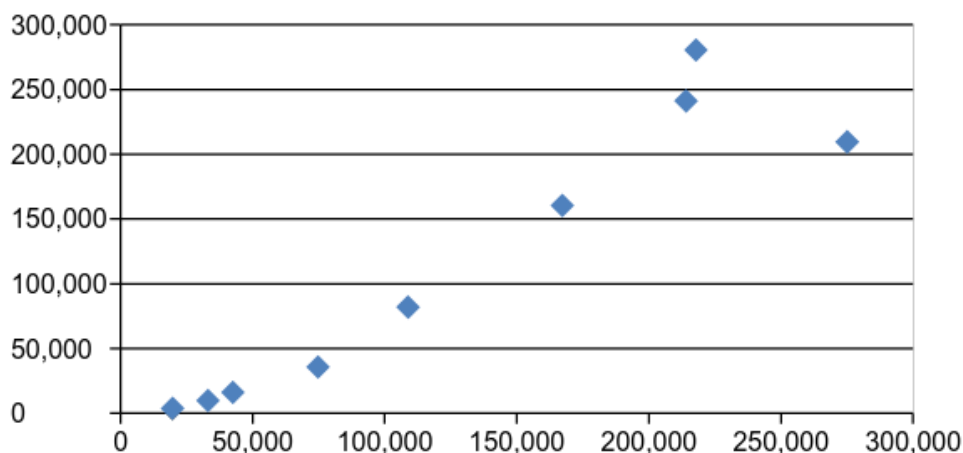

Рис. 4. Кореляційне поле залежності обсягів депозитів та кредитів фізичних осіб.

За шкалою Чеддока визначено, що взаємозв'язок між обсягом депозитів та обсягом кредитів фізичних осіб характеризується найвищим коефіцієнтом парної кореляції – 0,98.

За результатами регресійного аналізу були знайдені параметри рівняння, таким чином рівняння регресії має вигляд:

$$y = - 40011,81 + 1,27x \quad (1)$$

Отже, при збільшенні депозитів на 1 млн. грн. кредити збільшуються на 1,27 млн. грн.

Оцінку адекватності регресійної моделі здійснено за допомогою Б-критерію Фішера. Для цього розраховано Б-фактичне значення за допомогою функції "БРАСПРОБР". Отже, Б-фактичне значення складає $2,43962E - 07$, що є меншим за рівень значущості 0,05. Це дає підстави стверджувати, що гіпотеза про відсутність зв'язку між обсягами депозитів фізичних осіб та кредитами фізичних осіб відхиляється, тобто рівняння регресії є адекватним.

Для аналізу залишків моделі використано систему нерівностей:

$$N > N_{кр} = [3,3 \cdot (\lg n + 1)], \quad (2)$$

$$L < L_n = [0,5 \cdot (n + 1) - 1,96 \cdot \sqrt{n - 1}] \quad (3)$$

За даними розрахунку отримано такі значення: $N=4$; $N_{кр}=6,45$; $N < N_{кр}$. $L=3$; $L_{кр} = -0,54$; $L > L_{кр}$. Отже, нерівність виконується, модель за критерієм випадковості ряду залишків є адекватною.

Для перевірки ряду залишків на відсутність автокореляції розраховано коефіцієнт автокореляції 1-го порядку:

$$r(1) = \frac{\sum_{i=1}^n e_i \cdot e_{i-1}}{\sum_{i=1}^n e_i^2} \quad (4)$$

За t-критерієм Стюдента автокореляція залишків відсутня, отже, модель адекватна.

Таким чином, доведено, що параметри рівнянь регресії значимі, рівняння регресії мають значимість, коефіцієнт детермінації високий. Побудована регресійна модель залежності обсягів депозитів фізичних осіб та обсягів кредитів фізичних осіб може бути використана для аналізу й прогнозу. Це дасть можливість керівництву банків здійснювати планування фінансових показників діяльності, а також пропонувати шляхи їхнього підвищення.

Саме депозитні операції розкривають зміст діяльності банку як посередника в придбанні коштів на вільному ринку кредитних ресурсів. Банкам необхідно постійно підтримувати високий рівень сервісу клієнтів, пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу [15,с.386].

При формуванні банківських ресурсів банк повинен швидко реагувати на потреби клієнтів з метою їх залучення, орієнтуючись на міжнародні стандарти, практику діяльності провідних банків світу у сфері розширення банківської діяльності й за рахунок нетрадиційних банківських операцій та послуг.

Література

1. Галіцевська Ю. Ресурсна база комерційних банків: сучасний стан та можливі напрямки оптимізації / Ю. Галіцевська // Вісник Тернопільського державного економічного університету. – 2006. – Вип. 3. – С. 124-130.
2. Могильницька М. П. Аналіз та оцінка ресурсної бази банків України / М. П. Могильницька // Регіональна економіка. – 2007. – №4 – С. 56-63.
3. Співак С. І. Депозитна політика комерційних банків [Електронний ресурс] / С. І. Співак. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvlnau/Ekon/2009_6/articles/S.I._Spivak.pdf.
4. Лагутін В. Д. Гроші та грошовий обіг: навч. посіб. / В. Д. Лагутін. – К. : Т-во "Знання", 2003. – 199с.
5. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. А. М. Мороза. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
6. Васюренко О. Ресурсний потенціал комерційного банку / О. Васюренко, І. Федосік // Банківська справа. – 2002. – № 1. – С. 58-64.
7. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків: навч. посіб. / А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2007. – 523 с.
8. Барилюк І. В. Збалансована система показників – основа стратегічного управління ресурсним потенціалом банківських установ / І. В. Барилюк // Формування ринкової економіки в Україні : збірник наук. праць. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2009. – Вип. 19. – С. 147-153.

Автор

Шевченко Ю. Ю.

Керівник

Гонтар Д. Д.

к.е.н., викладач

Завідувач кафедрою банківської справи
д.е.н., проф.

Колодізев О. М.